

Aan de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Directoraat-generaal Agro
Directie Europees,
Internationaal en Agro
economisch beleid

Auteur

[Redacted]

TER BESLISSING

Datum

14 januari 2023

Kenmerk

DGA-EIA / 26055819

Kopie aan

Bijlage(n)

nota

Beslisnota - Aanbieding rapport 'De Nederlandse
agrarische sector in internationaal verband'

Parafenroute

[Redacted signature lines]

Aanleiding

Dinsdagochtend 24 januari 00.00 publiceren Wageningen Economie Research (WEcR) en het CBS de nieuwe editie van de jaarlijkse publicatie 'De Nederlandse agrarische sector in internationaal verband' (ofwel de jaarlijkse handelscijfers), in opdracht van LNV. Samen met de bijgevoegde aanbiedingsbrief wordt het rapport dinsdagochtend ook met de Tweede Kamer gedeeld. Via deze nota wordt u geïnformeerd over de inhoud en de achtergrond van het rapport en wordt u gevraagd om de bijgevoegde Kamerbrief uiterlijk maandag 23 januari te ondertekenen.

Geadviseerd besluit

U kunt kennis nemen van de nota en de bijgevoegde Kamerbrief ondertekenen.

Kernpunten

- Dit jaar zal net als vorig jaar het rapport met een Kamerbrief naar de Kamer worden verstuurd en zal het via persberichten van zowel WEcR, het CBS als het ministerie bij de media onder de aandacht worden gebracht.
- De Kamerbrief wordt de ochtend van dinsdag de 24^e verstuurd. U kunt die dag bij de inloop van de onderraden eventueel geïnteresseerde media te woord staan. U ontvangt apart van DC het LNV-persbericht ter akkoord en een woordvoeringslijn.

De belangrijkste bevindingen uit het rapport zijn dat:

- De Nederlandse **landbouwexport** voor 2022 wordt geraamd op **122,3 miljard** euro, dat is een stijging van 17,2% en daarmee fors hoger dan in 2021 (toen 104,4 miljard euro). Dit is het zevende exportrecord op rij.
- De Nederlandse **landbouwimport** voor 2022 wordt geraamd op **88,2 miljard** euro, dat is 23,5% hoger dan in 2021 (toen 71,5 miljard euro). Ook dit is weer een record, het achtste importrecord op rij.

- De stijging van de waarde van de export en de import is echter **volledig te danken aan prijsstijgingen**, er is namelijk voor beiden juist een kleine volumedaling geraamd.
- Het merendeel van de export (70%) en de import (57%) betreft **handel binnen de EU**.
- Ook de export van landboungerelateerde goederen, zoals kunstmest, machines en gewasbescherming, is in 2022 gestegen naar een nieuw record van 13,4 miljard (23% groei t.o.v. 2021). De import van deze categorie is ook gestegen naar 6,2 miljard (18% groei t.o.v. 2021).
- Jaarlijks worden er verdiepende katernen aan dit rapport toegevoegd waarin wordt ingegaan op actuele thema's. Dit jaar gaan deze katernen in op de handel met Oekraïne en Rusland, de prijzen van landbouwgoederen, handel met nabije markten en handel met landen waarmee we werken aan een handelsakkoord (zie toelichting of rapport voor meer info).

Deze internationale handelscijfers van de Nederlandse agrarische sector worden in opdracht van het ministerie jaarlijks in januari door WEcR en het CBS gepubliceerd. De internationale context is vanwege de sterke verwevenheid van de agrosector met het buitenland uitermate relevant voor de transitie naar kringlooplandbouw en voor het verdienvermogen van boeren, tuinders en vissers.

In de toelichting vindt u meer informatie over de achtergrond van het rapport en extra inhoud uit de samenvatting van het rapport. In de bijlage vindt u een conceptversie van het gehele rapport.

Toelichting

Achtergrond

- Het rapport dat nu voorligt bevat de cijfers van de Nederlandse import en export van landbouwgoederen in 2022, ook uitgesplitst naar productgroepen, en landboungerelateerde goederen. Ook wordt er gekeken naar de belangrijkste herkomst- en bestemmingslanden en naar de Nederlandse verdiensten aan deze export.
- In de verdiepende katernen worden verschillende onderwerpen besproken. Dit jaar worden de effecten van de oorlog in Oekraïne op de handel in landbouwgoederen bekeken. Verder gaan de verdiepende katernen in op de prijsontwikkelingen voor landbouwgoederen, handel met onze nabije markten en de handel met Chili, Nieuw-Zeeland en Mexico in het licht van de ontwikkelingen rondom handelsakkoorden.
- Traditiegetrouw werden deze landbouwhandelscijfers tijdens de Grüne Woche gepresenteerd. Net als de afgelopen twee jaren, toen het event niet is doorgegaan, wordt de publicatie nu los van de Grüne Woche gepubliceerd.

Export

- De Nederlandse export van landbouwgoederen (primaire, onbewerkte goederen en secundaire, bewerkte goederen) wordt voor 2022 geraamd op 122,3 miljard euro, 17,2% hoger is dan in 2021 (104,4 miljard euro).
- De geraamde landbouwexport van 122,3 miljard euro is onder te verdelen naar 79,8 miljard euro goederenexport van Nederlandse makelij en 42,5 miljard euro wederuitvoer van landbouwgoederen van buitenlandse makelij. Dat is een groei met 15,6% van de export van Nederlandse makelij ten opzichte van 2021 en een groei met 20,2% van de wederuitvoer.

- Voor de export is er een kleine afname in volume geraamd, wat betekent dat de gehele stijging in waarde te danken is aan prijsstijgingen.
- Voor 2022 worden de totale verdiensten aan de export van landbouwgoederen (datgene wat de Nederlandse economie overhoudt aan de export van landbouwgoederen, na aftrek van de daarvoor gemaakte kosten) geraamd op 49,6 miljard euro, waarvan 44,9 mld. dankzij de export van Nederlandse makelij en 4,7 mld. euro door wederuitvoer.
- Nederland verdient per euro export relatief weinig aan wederuitvoer (gemiddeld 10 eurocent in 2021) in vergelijking met de landbouwexport van Nederlandse makelij (gemiddeld 58 eurocent in 2021). Dit is 41 eurocent voor de totale landbouwexport per euro.
- De meeste landbouwexport gaat in 2022, net als in voorgaande jaren, naar onze buurlanden. Zo gaat 24% naar Duitsland, 12% naar België, 8,5% naar Frankrijk en bijna 8% naar het Verenigd Koninkrijk.
- De EU is de grootste exportmarkt, met een aandeel van 70% in 2022. Dit aandeel is ongeveer gelijk aan het aandeel in 2021.
- Zuivel en eieren (11,9 miljard euro), sierteeltproducten (11,5 miljard euro), vlees (11 miljard euro), dranken (8,1 miljard euro) en natuurlijke olie en vetten (8,1 miljard euro) zijn bij de export de belangrijkste goederengroepen.

Import

- Ook de import van landbouwgoederen komt op een nieuw record uit. De importwaarde voor 2022 wordt geraamd op 88,2 miljard euro, een groei van 23,5% ten opzichte van 2021 (71,5 miljard euro). Ook voor de import is de gehele groei te verklaren door prijsstijgingen.
- Voor de landbouwimport is het EU-aandeel in 2022 57,1%, dit is iets lager dan de 58,8% in 2021.
- Bij de import zijn natuurlijke vetten en oliën (10,3 miljard euro) in 2022 veruit de belangrijkste productgroep, fruit volgt met (7,6 miljard euro), dat in 2020 nog de koppositie had. Daarna volgen de overige landbouwgoederen (6,8 miljard euro) zuivel en eieren (5,9 miljard euro) vlees (5,5 miljard euro).

Handel in landbouwgerelateerde goederen

- De exportwaarde van landbouwgerelateerde goederen (zoals landbouwmachines en meststoffen) steeg in 2022 naar een record van 13,4 miljard euro (+23%). De import van landbouwgerelateerde goederen wordt ook geraamd op een record van 6,2 miljard euro (+18%).
- Meststoffen zijn vanwege een sterke stijging van de prijzen het belangrijkste tertiaire landbouwexportproduct geworden, met een aandeel van een derde in het totaal. Landbouwmachines zakken naar twee (23% aandeel), gevolgd door machines voor de voedingsmiddelenindustrie (14%) en kasmaterialen (12%).

Handel met Oekraïne en Rusland

- De productiekosten in de landbouw zijn enorm gestegen. De kostenstijgingen waren aanvankelijk te wijten aan een herstel van de vraag na corona en beperkingen in de toeleveringsketen, maar ze zijn verergerd door de Russische inval in Oekraïne.
- Vanaf maart 2022 nam de import van landbouwgoederen uit Oekraïne af en bereikte in april een absoluut dieptepunt. Met Rusland zien we in 2022 geen grote verstoring van de landbouwexport. Op de export van landbouwgoederen naar Oekraïne en Rusland heeft de oorlog weinig invloed gehad.

Prijzontwikkelingen landbouwgoederen

- 2022 is het jaar van ongekende landbouwprijzen en een algemeen hoge inflatie in Nederland. Wereldwijd werd een recordprijs in de voeding geboekt in maart 2022 net na de start van de oorlog in Oekraïne. Daarna is de prijsindex geleidelijk gezakt naar het niveau van eind 2021.
- In het rapport staan voor enkele belangrijke producten in de Nederlandse handel in landbouwgoederen de ontwikkelingen in prijzen beschreven en toegelicht.

Nabije markten

- Veel aandacht in de handel van landbouwgoederen gaat naar nieuwe markten of procentueel sterke groeimarkten. Ook is er tegenwoordig veel aandacht voor importlanden veraf. Daarbij worden nabije markten soms wel eens wat over het hoofd gezien. Terwijl meer dan driekwart van de Nederlandse landbouwexport en 60% van de import handel met de EU plus het VK betreft.
- Onze belangrijkste handelspartners zijn onze nabije markten Duitsland, België, Frankrijk, het Verenigd Koninkrijk en Denemarken, welke binnen een straal van 750 km vanaf Rotterdam liggen. 54% van de totale export en 41% van de totale import betreft handel met deze landen.

Handel met Chili, Nieuw-Zeeland en Mexico

- Met Chili, Nieuw-Zeeland en Mexico is de EU handelsverdragen aan het sluiten, voor de verschillende landen zitten de onderhandelingen in een verschillend stadium van het proces.
- In het totaal van de Nederlandse handel in landbouwproducten (zowel import als export) hebben deze landen een aandeel variërend tussen de 0,1% (export naar Nieuw-Zeeland) en 0,9% (import vanuit Chili).
- Van alle landen in de EU was Nederland in 2021 de belangrijkste importeur van Chileense, Nieuw-Zeelandse en Mexicaanse landbouwgoederen. Voor export vanuit de EU naar deze landen staat Nederland ook telkens in de top-3.